

Învățătorul Gheorghe Bărbuceanu (1905 – 1993)¹

Educator Gheorghe Barbuceanu (1905-1993)

*Felicia Aneta Oarcea,
Complexul Muzeal Arad*

Abstract

Exponent of the generation of educators formed in the historical and cultural climate of the first decades of the XXth century, Gheorghe Barbuceanu proved character, strength and dignity inherited in the family, cultivated and developed in the school years.

Key worss: *culture, school, education*

De-a lungul vremii, cercetători și cadre didactice, unii martori oculari ai evenimentelor, au consemnat episoade din istoria învățământului arădean. Alții și-au asumat rolul de cronicari ai unei istorii subiective. Grație preocupărilor lor, dar și a bogatului material arhivistic, putem reconstrui trecutul și evoluția instituției școlare, regasind, totodată, dascăli care prin pregătirea lor au susținut școala, tradițiile și cultura românească, indiferent de regimurile politice.

Exponent al generației de învățători formați în climatul istoric și cultural al primelor decenii ale secolului al XX-lea, Gheorghe Bărbuceanu a dovedit caracterul, tăria și demnitatea moștenite în familie, cultivate și dezvoltate în anii de școală.

Născut la 18 (20) decembrie 1905 în localitatea Poiana Plenița din județul Dolj, în familia agricultorilor Ion Dincă Bărbuceanu și Leanca Ioan D., în vârstă de 40 și, respectiv, 39 ani, Gheorghe a urmat primele patru

¹ Fragmente din acest studiu au făcut parte din: Felicia Aneta Oarcea, Spiridon Groza, *Moneasa. Monografie istorică*, Ed. Gutenberg Univers, Arad, 2007; Felicia Aneta Oarcea, *Școala și societatea în comitatul Arad. 1867-1918*, Ed. Gutenberg Univers, Arad, 2012.

clase în satul natal între anii 1913-1917. Și-a desăvârșit cariera de învățător la Școala Normală din Craiova între anii 1920-1926.

Conform obiceiului vremii, acesta a prestat jurămintele în 20 noiembrie 1926 și 5 martie 1938 la Revizoratul Școlar din Arad, precum și la Hălmgăiu, în 30 octombrie 1930. În data de 27 iulie 1927, acestuia i-a fost eliberată *Diploma de capacitate pentru învățător*, document care-i conferea drepturi depline de a predă în învățământ.

După Marea Unire, cum Ardealul ducea lipsă de dascăli, a fost trimis să-și îndeplinească nobila misiune, alături de alți foști colegi, în județul Arad.

În cariera didactică a debutat în luna septembrie a anului 1926, în localitatea Rănușa din județul Arad. La 28 septembrie, subrevizorul școlar de control Lazăr Igrășanu a inspectat școala de aici, consemnând printre altele lipsa de curățenie, recensământul greșit al populației școlare realizat de antecesorul dlui Bărbuceanu, dar și sarcina dificilă a acestuia din urmă de face ca procesul instructiv-educativ să se realizeze la standardele didactice cerute. Același subrevizorul școlar de control consemna la 18 ianuarie 1927 că dl învățător Bărbuceanu se ocupa de pregătire elevilor în școală și desfășura cursuri de alfabetizare cu adulții.

Timp de un an (15 august 1927 – 15 august 1928), a beneficiat de concediu, fiindcă a fost chemat să satisfacă stagiul militar, obținând gradul de sergent T.R. în Regimentul 1 Infanterie. Între 1 septembrie 1926 – 1 septembrie 1933, a fost numit ca învățător titular, în mod provizoriu, la Rănușa, iar între 1 septembrie 1933 – 1 septembrie 1937, acesta a fost detașat ca titular definitiv la școala din Moneasa. Pe o perioadă de o lună a fost transferat la cea din Sebiș (1 septembrie 1937-1 octombrie 1937), după care a revenit la Moneasa. Prin Decretul regal cu nr. 3209, din 1 ianuarie 1932, i s-a acordat titlul de învățător definitiv².

În 7 august 1933, acesta s-a căsătorit cu învățătoarea reformată, din Zerind, Elisabeta Molnar³, născută la 18 martie 1900, în familia lui

² Serviciul Județean Arad al Arhivelor Naționale, *Fond Inspectoratul Școlar al Județului Arad. Dosare personale*, 4b/19, f. nr.

³ Idem, *F.I.Ș.J.A., Dosare personale*, 4b/20, f. nenr. (Elisabeta Molnar, căsătorită Bărbuceanu, a urmat clasele I-V, 1906-1911, la Școala Primară Confesională din Zerindul

Alexandru Molnar și Iuliane Képiró. Martori la mariaj au fost învățătorul Ioan Dobre din Slatina și Iustin E. Popa, subnotarul din Dezna.

Împlinirea în viața personală avea să-i aducă satisfacții și în plan profesional. Soția sa i-a stat alături și l-a susținut în activitatea didactică și directorală. Ambii au depus eforturi pentru ca la școala din Moneasa procesul instructiv-educativ să se desfășoare în condiții optime. Buni gospodari și apreciați pentru profesionalismul și devotamentul de care au dat dovadă, soții Bărbuceanu și-au înscris numele în neprețuita istorie a învățământului arădean. Asemeni altor dascăli ai perioadei interbelice, ei au înțeles și promovat valorile culturale și tradițiile românești.

Directorul Gheorghe Bărbuceanu a organizat numeroase activități culturale. Spre exemplu, în ziua de 8 iunie 1937, s-au desfășurat manifestări culturale și religioase, cu prilejul ridicării pavilionului. După sfințirea făcută de preotul Marcu, la care au participat elevii școlii primare îmbrăcați în costume strejărești, acesta a ținut un discurs despre *Înființarea străjeriei*. După amiază, s-a derulat spectacolul oferit de elevii aceleiași instituții de învățământ, îndrumați de învățătoarea Elisabeta Bărbuceanu, constând din poezii, cântece și dansuri naționale. Spre seară, s-a aprins tradiționalul foc strejăresc. Programul a fost asistat de personalități din domeniul administrativ și ecleziastic. Din partea armatei a participat locotenentul Florian Groza, din Divizia Art. Căl., care a contribuit din plin la edificarea culturală a localității sale natale⁴.

Mare, conform Certificatului nr. 1/1911, Școala Civilă de Stat pentru Fete din Giula, conform Certificat nr. 81/1915, 1911-1915; Școala Normală Confesională Reformată din Oradea, conform Diploma 230/1919, din 20 iunie 1919. Diploma a fost nostrificată în anul 1921, conform Certificatului nr. 283/1921. A fost învățătoare în: Botfej (Bihor): 1 septembrie 1919-31 decembrie 1920; Zerindul Mare (Arad): 9 ianuarie 1921-31 octombrie 1924, prin Ordinul de numire al Secretariatului General Cluj, nr. 32240/1920; Poiana Mare (Doljii): 1 noiembrie 1924-31 august 1926, prin Ordinul de numire nr. 326/1925 al Revizoratului Școlar; Odvos (Arad): 1 septembrie 1926-31 august 1930, prin Ordinul de numire nr. 117349/1926, 124604/1927, 65490/1928 al Ministerului Instrucțiunii; Moneasa (Arad): 1 septembrie 1930, prin Ordinul de numire nr. 7048/1930. La inspecțiile efectuate, 25 ianuarie 1940, Moneasa, P. Ugliș, calificativ: foarte bine; 9 aprilie 1940, Petre Ugliș, calificativ: foarte bine; 15 octombrie 1942, Crucin Vasile, calificativ: bine; 14 ianuarie 1943, Crucin Vasile, calificativ: bine; 22 ianuarie 1944, Radu Dimitrie, calificativ: bine; 15 august 1944, Vârtaciu Ion, calificativ: foarte bine; 4 decembrie 1944, Radu Dimitrie, calificativ: foarte bine; 6 februarie 1944, Radu Dimitrie, calificativ: foarte bine).

⁴ „Serbare strejăreasă la Moneasa”, în *Știrea*, 1937, Arad, 11 iunie, p. 3.

Recomandările făcute de inspectorul școlar Ioan Cioată și Dimitrie Radu dlui Gh. Bărbuceanu pentru a se înscrie la grdul II au fost următoarele: „Posează titlul definitiv în temeiul examenului la care a obținut media generală 8,50, de la 1 ianuarie 1932. A avut sub conducerea sa clase ce aparțin ciclului al doilea de învățământ... Elevii de sub conducerea d-sale au făcut împletituri de hârtie, cioplituri și sculptură în lemn, cartonaj, modelaj, etc. A avut o frecvență de 70% în clasele la care a predat, datorită nu lipsei sale de energie, ci împrejurărilor cu totul vitrege în care a funcționat școala primară în anii 1931-1933, când se făcea propagandă puternică pentru desființarea claselor V-VII, îndemnându-se părinții să nu-și trimită copii la școală. ... Atât la ședințele cercului cultural cât și la diverse întruniri învățătoarești, a ținut următoarele conferințe: *Spiru Haret, Educația morală la Pestalozzi, Influența poeziei populare, Cum aplicăm cu succes obligativitatea, Școala activă, Intuiția în învățământul primar...* Are cor școlar. A înființat bibliotecă populară și lucrează stăruitor pentru sporirea numărului volumelor. E pe cale de a înființa cooperativă cu elevii. Are o foarte frumoasă gospodărie școlară. Edificiul cu două sale de învățământ, înzestrate cu mobilier suficient

REVIZORATUL ARAD
ȘCOALA PRIMARĂ DE STAT
Municipalitatea Arad.

Anexă la Statul personal
No. 31466
al învățătorului, învățătoarei
Definitiv: *Bărbuceanu*
Titlul: *Școala*
Calificativul: *Foarte Bine*

2986

Spiru Haret
inspector școlar

Copie

după procesul verbal de inspecție făcută de Domnul Petre Ugliș Subinspector
Școlar, în ziua de 26 Ianuarie 1940.

În dimineața zilei de 26 Ianuarie 1940 am inspectat clasele IV, V, VI și VII, conduse de Dl. Învățător Director Gheorghe Bărbuceanu cu titlul definitiv Statul personal No. 31466. La orele 9 am intrat în sala de clasă unde am aflat la datorie pe Dl. Învățător Director Bărbuceanu ocupându-se cu cl. IV la Matematică. Am examinat la Matematică elevii cl. IV-VII. S-au rezolvat de către elevii fiecărei clase câte una sau două probleme din materia predată cu formă programă analitică. Elevii au rezolvat problemele date cu multă ușurință ceea ce dovedește că la această Școală se începe cu multă conștiințozitate. Dl. Învățător Director dă dovadă că este bine pregătit și stăpân pe metodă. Am mai examinat elevii cl. IV-VII din drepturi și datorii, și aici constat că elevii au cunoștințe frumoase ceea ce dovedește cu prisosință că aici învățământul se face temeinic. După inspecția Didactică am făcut o inspecție Administrativă. Salarele de Clasă curate și bine aranjate. Biblioteca Școlară bine întreținută. Combustibilul este depozitat în curtea Școlii. Registrurile Școlare sunt în perfectă ordine. Inspecția s'a terminat la orele 11 a.m. Apropos cu "Foarte Bine" rezultatul inspecției.

Subinspector Școlar:
(as) P. Ugliș.

Locul *Municipalitatea* Data *26 Ianuarie* 1940

Pentru copie conformă cu originalul:

[Signature]
L. S. director școlar

ROMANIA
ȘCOALA PRIMARĂ DE STAT

întreținut în perfectă curățenie, grădiniță de flori în fața localului, pomi roditori sădiți din loc în loc, grădină de legume și zarzavaturi, parcelată cu îngrijire, curtea foarte curată”⁵.

La 1 septembrie 1941, i s-a acordat gradul II în învățământ, confirmat prin diploma emisă de Ministerul Educației Naționale, Cultelor și Artelor cu nr. 68870/1942 și de Inspectoratul Școlar, pe cea cu nr. 10167/1942. De asemenea, i s-a acordat gradația III prin adresa M.E.N. cu nr. 246752/1942, emisă și de Inspectoratul Școlar pe 1 aprilie 1943, nr. 16.415. Aceași Minister i-a recunoscut gradul I la 1 septembrie 1944, confirmat prin documentul cu nr. 359151/1945 și prin cel al Inspectoratului Școlar cu nr. 2886/1946. M.E.N. a rectificat prin actul cu nr. 172.744/1946 data înaintării sale la gradul I pe 1 septembrie 1943, confirmat și de Inspectoratul Școlar printr-un altul cu nr. 15156/1946. La 1 aprilie 1946, M.E.N. i-a decernat gradația de merit cu nr. 359112/1946, recunoscută de Inspectoratul Școlar prin documentul cu nr. 23665/1946.

De-a lungul carierei, dascălul Gheorghe Bărbuceanu a obținut la inspecțiile școlare calificativul „foarte bine”⁶.

La 7 aprilie 1941, subinspectorul școlar Dimitrie Radu a notat următoarele: „Edificiul școlar din două sale de învățământ și locuință pentru director, formează proprietatea Statului. Din toate punctele de vedere corespunde cerințelor. Pretutindeni curățenie și ordine. Este înființată farmacia, cooperativa și cantina școlară. Cantina se susține din fondurile primite de la Prefectura Județului. Cercetând registrele școlare și ale Comitetului școlar am constatat ordine. Populația școlară recenzată este de 128 elevi, înscriși 116, iar frecvenți în mod regulat 119. Amenzile școlare se aplică în cazuri foarte rare și în spiritul legii. Elevii sunt repartizați în 7 clase, pentru două posturi bugetare”⁷.

⁵ S.J.A.A.N., *F.I.Ș.J.A. Dosare personale*, 4b/19, f. nr.

⁶ *Ibidem*.

⁷ *Ibidem*

Nr.	Data	Școala la care funcționa	Cine a făcut inspectia	Calificativul	Observații	
1.	18. 11. 1939	Moneasa	Petre Ugliș	Foarte bine	1700/1940	
2.	26. 01. 1940					422/1940
3.	18. 04.1939		Petre Roșu			-
4.	9. 04. 1940		P. Ugliș		13.600/1940	
5.	21. 09. 1939		P. Roșu	Necalificat	-	
6.	15. 01. 1943		Crucin V.	Foarte bine	2658/1943	
7.	11. 05. 1943		Radu Dimitrie		11.167/1943	
8.	11. 07. 1943		Jugu Dimitrie		15.202/1943	
9.	23. 10. 1943		Radu Dimitrie		23.191/1943	
10.	22. 01. 1944				2648/1944	
11.	15. 08. 1944		Vârtaciu Ioan		16. 365/1944	
12.	16. 07. 1944		Radu Dimitrie		14.187/1944	
13.	24. 02. 1945				6437/1945	
14.	7. 10. 1944				Necalificat	20.428/1945
15.	10. 09. 1946		Ion Diaconescu		Foarte bine	-
16.	17. 06. 1947		Balaban Ioan	Foarte bine	-	

Conform Fișei de pensie, în perioada 1926-1941, Gherghie Bărbuceanu a beneficiat de următoarele venituri lunare de bază:

Autoritatea: Școala Primară de Stat	Ordinul de numire, transfer, detașare	Gradul și gradația	Timpul lucrat		Salariul primit		Rețineri pentru pensie
			De la	Până la	bază	bugetat	
Rănușa	97182/1926	Învățător provizoriu	1.09. 1926	31. 08. 1927	600	-	10 %
	108702/1931	Învățător Titular Provizoriu	1.09. 1928	31.12.1929	600	-	10 %
	-	"	1.01. 1930	31. 12 1931	-	3400	10 %
	147761/1931	Învățător Definitiv	1.01. 1932	31. 10. 1932	-	2900	10 %
Moneasa	-	"	1.09.1932	31.12.1932	-	2900	10 %

	138512/1934	" gr. 1	1.01.1933	31.03.1933	-	2550	10 %
	-	"	1.04.1933	31.08.1933	-	2550	10 %
	162840/1933	"	1.09.1933	31.08.1934	-	2550	10 %
Rănușa	-	"	1.09.1934	30.09.1934	-	2550	10 %
Moneasa	4988/1934	"	1.10.1934	31.08.1935	-	3050	10 %
	4719/1935	"	1.09.1935	31.08.1936	-	3050	10 %
	162840/1936	"	1.09.1936	31.08.1937	-	3050	10 %
Sebiș	10332/1937	"	1.09.1937	14.09.1937	-	3050	10 %
Moneasa	157009/1937	"	15.09.1937	30.11.1937	-	3050	10 %
	-	"	1.12.1937	31.03.1938	-	3500	10 %
	214.404/1937	Definitiv gr. 2	1.04.1938	31.05.1938	-	3500	10 %
	-	"	1.06.1938	31.08.1938	-	3700	
	158523/1938	"	1.09.1938	31.08.1939	-	3700	10 %
	157139/1939	"	1.09.1939	31.07.1940	-	3700	10 %
	-	"	1.08.1940	31.08.1940	-	5100	10 %
	150372/1940	"	1.09.1940	31.12.1940	-	5100	10 %
	-	"	1.01.1041	31.08.1941	-	5850	10 %
	200352/1941	"	1.09.1941	30.09.1941	-	5850	10 %

Alături de comunitate, dascălii au colectat împreună cu elevii lână în scopul confecționării flanelelor, ciorapilor și mănușilor pentru ostașii de pe front. Realitatea a fost consemnată, la 23 octombrie 1943, de subinspectorul școlar Dimitrie Radu. În vederea susținerii soldaților, același inspector a notat la 16 iulie 1944 că tineretul a fost organizat conform dispozițiilor nr. 1115/1944 ale Ministerului Culturii Naționale astfel: „Tineretul este împărțit în trei unități. a/ Unitatea compusă din tineretul școlar cls. II-IV cu un număr de 60 elevi sub conducerea învățătoarei Demetra Popa, repartizată la această școală pentru munca de război; b/ A doua unitate Subcentru extrașcolar băieți, la care se adaugă și tineretul cls. V-VII, având un număr de 43 este pus sub conducerea dlui Gherghe Bărbuceanu, ajutat de elevul Dan Cojocaru; c/ A treia unitate, subcentru extrașcolar de fete cu un efectiv de 59 condus de d-na Elisabeta Bărbuceanu, ajutată fiind de d-na Florentina Cojocaru, profesoară București, și repartizată aici pentru munca de război”⁸.

Inspectorul de îndrumare și control Ioan Vârtaciu a consemnat în Procesul verbal din 15 august 1944 că sub îndrumarea dlui Gheorghe Bărbuceanu s-a desfășurat activitatea de colectare a plantelor medicinale și cea de îmbogățire a cunoștințelor teoretice ale elvilor prin lecturi, demonstrații, excursii. De asemenea, cu subcentrele extrașcolare de băieți și premilitar a venit în ajutorul unei văduve la tăiatul fânului, confecționarea

⁸ *Ibidem.*

unui gard, îndiguirea văii; a organizat împreună cu Căminul de Ucenice o serbare, în urma căreia s-a obținut un venit de 7000 lei, bani folosiți pentru cantina școlară. Toți învățătorii și elevii, sub îndrumarea d-nei Colojan, au organizat serbări școlare și au contribuit la colectarea a 10 kg de tei, altele de mușețel, coji de cireșe, mentă, coada calului, sunătoare, toate pentru farmacia școlii.⁹

Subinspectorul școlar Ioan Balaban, în urma solicitărilor celui din Timisoara, Pavel Bosica, a participat la susținerea gradului I de către învățătorul director Gheorghe Bărbuceanu în data de 23 iunie 1945. Aprecierile față de munca neobositului învățător au fost consemnate de sus numitul inspector: „A condus toate clasele cursului primar și ale celui superior între 1926-1930, lucrând cu șapte clase, iar de atunci cu clasele IV-VII. Frecvența s-a ridicat în medie cu 85-100%. Elevii prezenți la examenul de absolvire au fost printre cei mai buni pe centre. A predat lucrul manual la ciclul superior, deprinzând și elevii cu lucrarea lemnului, a pieilor, a cartonului, a pănușei, etc. A lucrat în condiții excepționale grădina școlară, în care a plantat și altoit pomi, cultivă anual legume și zarzavaturi, iar într-o parte mai puțin productivă – ajutat de d-na Elisabeta Bărbuceanu - a aranjat o minunată grădină de flori, cu zeci de varietăți de trandafiri, pe lângă o mare mulțime de flori cunoscute și mai rare. ...A inițiat și aranjat muzeul școlar, biblioteca..., farmacia pusă la dispoziția elevilor și sătenilor, cantina școlară,... căminul de zi, cu copii preșcolari, echipe de colindători Vifleimul și Plugușorul. A înzestrat școala cu materiile didactice... Clasele sunt adevărate saloane educative în care florile și verdeța promovează o atmosferă de caldă familiaritate”. I-a fost apreciată activitatea culturală și socială cu următoarele cuvinte: „A ținut un mare număr de conferințe publice în cadrul cercurilor culturale ale Astei, a campaniilor de culturalizare a maselor, etc. A organizat serbări și șezători cu elevii de școală, tinerii extrașcolari și premilitari din venitul cărora a ajutat pe copii săraci cu haine, încălțăminte și cărți. Conduce Comitetul Ligii Operelor Sociale a cărui activitate a fost elogiată. În cadrul muncii de război, a venit în ajutorul văduvelor și a familiilor celor mobilizați. A organizat parastase în amintirea eroilor din comună. Pentru alinarea suferințelor fizice ale sătenilor a activat alături de Doamnă prin: sfaturi, îndemnuri, ajutoare în bani și medicamente, iar spre combaterea gușei a obișnuit pe elevi să folosească ceai din frunze de nuc.... Animat de spiritul de jertfă pentru colegi a donat pe seama Sindicatului Învățătorilor din Județul Arad, terenul propriu din vatra

⁹ *Ibidem.*

Stațiunii Climaterice Moneasa, spre a da posibilitatea edificării unei Case de Odihnă”. Lucrarea de gradul I urma să fie o amplă monografie a localității, însă a realizat o schiță în care a cuprins „Istoricul comunei și al băilor”, „Naționalitățile” și „Biserica”. Activitatea sa a fost apreciată cu calificativul „foarte bine”¹⁰.

Pentru gestul lor de a dona un teren din vatra Băilor Moneasa în vederea ridicării unei case de odihnă pentru învățători, în anul 1945, soților Bărbuceanu le-au fost aduse mulțumiri de către Ministerul Educației Naționale.

Același subinspectorul școlar Ioan Balaban, așa cum răzbate din rândurile Procesului verbal din 17 iunie 1947, l-a felicitat pe dl Bărbuceanu calificându-l drept unul dintre dascălii vrednici ai circumscripției Sebiș. N. Șerban a consemnat, în Procesul verbal din 27 mai 1948, următoarele: „Școala are două sale de învățământ spațioase, ..., cancelarie și o locuință pentru director... Sala de clasă prezintă un aspect plăcut, curățenia exemplară, aranjamentul estetic, sala împodobită cu flori. Materialul didactic suficient și bine întreținut. Elevii se prezintă bine, curați, disciplinați și plini de vioiciune”. Încheia prin a sublinia că „Pentru frumoasele rezultate și pentru devotamentul pus în slujba promovării învățământului, apreciez această activitate cu calificativul „Foarte bine”¹¹.

Cu toate acestea, prin adresa cu nr. 12.492, din 10 mai 1949, a Inspectoratului Școlar Județean Arad, Gheorghe Bărbuceanu a fost încunoștințat despre conținutul Ordinului cu nr. 9/1949, emis în conformitate cu Decretul Ministerului Învățământului Public cu nr. 99434, din 24 aprilie 1949, care făcea referire la delegarea ca director al școlii în locul său a dlui învățător Nicolae Palade¹².

Scurtele sincope din cei aproape 17 ani de directorat, 1932-1949, au caracterizat activitatea didactică a lui Gherghe Bărbuceanu ca fiind una remarcabilă.

Personalitate activă, implicat în activitățile cultural-educative, sociale și comunitare, Gheorghe Bărbuceanu a răspuns cerințelor societății interbelice și postbelice. Ca director a reprezentat interesele instituției școlare în fața autorităților comunale și uneori intervențiile sale au fost decisive în aprobarea unor hotărâri. De pildă, la 11 aprilie 1935, consilierii locali au dezbătut problema legată de restituirea banilor locuitorilor care au

¹⁰ Arhiva Școlii Generale „Gheorghe Groza” Moneasa, *Registru de inspecții 1939-1949*, II, f. 30-31, 40-41.

¹¹ S.J.A.A.N., *F.I.Ș.J.A., Dosare personale*, 4b/19, f. nr.

¹² *Ibidem*.

fost nevoiți să-și ducă vacile la montă în comunele învecinate Rănușa ori Slatina de Criș, din pricina inexistenței unui taur în Moneasa. De asemenea, a fost discutată și solicitarea de reducere a taxelor comunale restante pentru Societatea Anonimă Arad-Brad. La intervenția dascălului, care a arătat că nefiind în cunoștință de cauză despre angajarea unui avocat care să reprezinte comuna la procesul intentat pe 7 mai de sus numita instituție, membrii consiliului au respins cererea prin vot secret. Suma datorată comunei trebuia să o plătească în întregime, nu doar 50%, invocând faptul că localitatea avea nevoie de respectivii bani¹³.

O altă intervenție a fost cea din 26 martie 1937. Atunci, în urma deciziei pretorului plasei Sebiș, morarul Groza Simion a fost dat afară din moară. Acesta a contestat în instanță decizia, cerând daune de 27.037 lei. De asemenea, sus numitul a solicitat expertiza a doi morari din Dezna, care au stabilit valoarea investițiilor sale la 20.500 lei. A mai arătat că, în intervalul 4 februarie – 4 martie, comuna a încasat 482 kg grâu și 338 kg porumb, cantitate care valorează 2.600 lei. Gheorghe Bărbuceanu a învinuit primarul că l-a dat afară din moară pe Groza Simion fără consințământul Consiliului și a solicitat acestuia să rezolve problema. Edilul l-a somat să părăsească sala de ședință pe motiv că nu era consilier. Însă, directorul a expus faptul că se considera consilier, nerecunoscând ordinul de revocare a pretorului. Ședința s-a încheiat în această stare tensionată¹⁴.

În conformitate cu dispozițiile *Legii pentru organizare judecătorească*, publicată în Monitorul Oficial nr. 258 din 3 noiembrie 1943, dată la ordinele mareșalului Ion Antonescu, primăriile aveau obligația de a constitui Sfaturi de împăciuire din care să facă parte persoane de vază ale comunei. Lista trebuia să cuprindă preoții și învățătorii din sat, precum și 10 locuitori cu vârstă până în 40 de ani, știutori de carte, cetățeni români, care se bucurau de apreciere în sânul comunității. Printre cei desemnați s-a numărat și directorul școlar Gheorghe Bărbuceanu¹⁵.

Anii grei ai celui de-Al Doilea Război Mondial au mobilizat comunitatea din Moneasa. Conform *Planului de acțiune referitor la primirea și adăpostirea evacuaților, materialelor și animalelor în comuna Moneasa*, din februarie 1944, soților Bărbuceanu le revenea sarcina de a se ocupa de

¹³ Arhiva Primăriei Moneasa, *Condica pentru ședințe. Consiliul Comunal Moneasa. 1932-1936*, f. 108-109.

¹⁴ Idem, *Deciziuni ale Consiliului Comunal Moneasa 1936-1938*, f. 49-50.

¹⁵ Idem, *Planul de exploatare al pășunii comunale, Asociației de pășunat sau Composesoratului Urbarial din comuna Moneasa, Ocolul Agricol Sebiș, județul Arad, pe anul agricol 1943-1944*, f. 598, 600.

alimentația refugiaților. Persoanelor ajunse li s-a servit imediat după sosire un ceai cald și pâine de la cantina școlară, care se afla sub conducerea d-nei Elisabeta Bărbuceanu, ajută de doamnele Chioran Floare, Șodincea Zina și Palade Silvia. Alimentele au fost preluate de către învățătorul Gheorghe Bărbuceanu¹⁶.

Vremurile comuniste aveau să-i marcheze propriul destin.

În cursul anului 1949, acesta a fost reclamat că ar

proteja familia industriașului Marcu Ilie din Timișoara, care locuiau la Vila 10. A fost arestat și trimis la construirea Canalului Dunăre – Marea Neagră, timp de 2 ani, fără a fi condamnat. În Fișa matricolă panală nr. 296 au fost consemnate câteva date personale, Procesul verbal de internare, cu numărul 16/1950 al DRSP Timiș, precum și perioada internării, respectiv 6 mai 1950 – 6 mai 1952, eliberarea propriu-zisă având loc la 17 iulie 1952¹⁷.

După întoarcerea din detenție, ambii soți au fost obligați să părăsească Școala din Moneasa, fiind considerați cu „pete la dosar”. Au plecat la Zerind, localitatea natală a dnei Bărbuceanu¹⁸.

Ulterior, s-au mutat la nepotul dlui Bărbuceanu din Calafat, care a avut grijă de ei. În vara anului 1971, au venit din nou la Moneasa,

Matricola 296 Unitatea 21.11.5

Numele BĂRBUCEANU Pronumele GHEORGHE

Porecla _____

Născut în anul 1905 luna Dec. ziua 15 în

Comuna Plemeți Raionul Dolj Regiunea _____

Fiul lui Doan și al Moșior domiciliat în

Comuna Moneasa Raionul Prod Regiunea _____

Ocupația la data arestării: învățător

Ocupația în trecut: _____

Studii: _____

Starea Materială la data arestării _____

Starea materială în trecut _____

Starea civilă _____ Origina socială _____

Aparența politică la data arestării _____ în trecut _____

Nr. Deciziei sau Procesul-Verbal de Internare	Nr. Adresei și Autoritatea care la depus	Motivul Internării	Durata Internării
16/1950	DR.S.6 Timiș		2.ani

Internarea începe la: 6 Mai 1950 Expiră la: 6 Mai 1952

Majorări (reduceri) _____

Eșiri provizorii: _____

Reprimiri: _____

Eșiri definitive: 17-VII-1952 Școala

¹⁶ Idem, *Planul de primire al refugiaților*, dos. 1/1944, f. 270-271

¹⁷ Fișa matricolă penală din arhiva ICCR România. Mulțumiri dlui dr. Cosmin Budeancă.

¹⁸ Informații obținute de la Lazăr Dobre din Rănușa, finul soților Bărbuceanu.

exprimându-și dorința de a fi înmormântați în cimitirul catolic. Și aceasta a rămas neîmplinită. În anul 1982, împreună cu o nepoată, Gheorghe Bărbuceanu a vizitat Moneasa și pe fostul coleg și fin, Ioan Dobre, învățătorul pensionar din Rănușa. Atunci, la Biserica Ortodoxă din Moneasa, și-a revăzut foștii elevi. Momentul emoționant a fost immortalizat într-o fotografie¹⁹.

În după-amiaza acelei zile, au vizitat stațiunea, poposind la Hotel Moneasa, pentru a putea lua masa în liniște și a depăna amintiri alături de Spiridon Groza, pe atunci director al Școlii din Moneasa, Mihai Ferent, fost profesor de desen, Ioan Groza, pe atunci șeful Carierei de Murmură și alții²⁰.

S-a stins din viață în anul 1993. Un om, un destin, o istorie care rămâne, prin aceste rânduri, generațiilor viitoare.

¹⁹ Colecția de fotografii și documente a familiei Groza Spiridon din Moneasa. Fotografia „Revedere cu prof. Gheorghe Bărbuceanu” (Pe scaune: Suba Ioan (preot), nepoata prof. Bărbuceanu, d-l Dobre (învățător pensionar din Rănușa), Condea Ioan (preot); Brad Cornel, Dronca Pantelimon, Groza Floare, Groza Gheorghe, Dragoș Mihai, Miclea Ștefan, Dragoș Alexandru, Groza Dănilă-fost primar, Ciupertea Nuțu, Dronca Terentie, Dragoș Dănilă, Condea Pavel, Groza Vasile, Brad Ilarie, Kantler Pavel, Groza Aurel, Groza Mihai, Groza Spiridon, Ferent Mihai, Șodinca Simion, Rădac Pavel, Ioja Ioța, Groza Milenti, Bortiş Mihai, Codruț Ioan, Voian Ioan, Șodinca Gheorghe, Șodinca Milenti, Groza Terentie, Voian Ioan).

²⁰ Informații obținute de la Lazăr Dobre din Rănușa, finul soților Bărbuceanu.